

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

PROSEÄKKÄRI

4 2020

Lapin Kullankaivajain Liiton Teams-seminaari

Aika: 4.3.2021, klo 15:00, kesto n 2 x 90 min

Etäyhteys: Teams-kokouslinkki toimitetaan ilmoittautuneiden sähköpostiin tarkemman seminaariohjelman aikataulun kera.

Teema: Hienokullan talteenotto kullanhuuhdonnassa ja pienkaivos-toiminnassa – uusia menetelmiä maailmalta
• Sodankylän kunnan puheenvuoro, Tavoitteena malminetsinnän ja pienkaivostoiminnan palvelukeskus-hanke • Lemmenjoen suurten kultahippujen mineralogian • Edunvalvontasiat, mm. KHO-päätöksen vaikutusten avaaminen.

Järjestäjä: Lapin Kullankaivajain Liitto ry yhdessä Sodankylän kunnan Malminetsinnän ja pienkaivostoiminnan palvelukeskus-esiselvityshankkeen kanssa.

Seminaari järjestetään koeluontoisesti perinteisen laivaseminaarin korvikkeena kullankaivajien ammatillisen osaamisen kehittämiseksi.

Hinta: Tilaisuus on maksuton. Mukaan Teams-alustalle voidaan ottaa 100–150 ensimmäiseksi ilmoittautunutta.

Ilmoittautuminen: Sähköpostitse LKL ry:n sähköpostiin: info@kullankaivajat.fi. Ilmoittautumisviestissä ilmoitettava nimi ja käytettävä sähköpostiosoite.

Edellyttää alkeellista tietokoneen käytön osaamista.

Lisätietoja: Kai J. Rantanen toiminnanjohtaja, Lapin Kullankaivajain Liitto ry, p. 0400 836 500, info@kullankaivajat.fi

Liiton myyntiartikkelit

Uhkia & isommuksia – Lapin Kullankaivajain Liitto ry 70 vuotta

Veikko Väänänen
ISBN 951-98305-1-3
Sidottu, 200 s., kuvitettu
Hinta: 30 € / kpl + toimituskulut

Teos kertoo Lapin kullankaivun vuosikymmenistä 1980-luvun lopulta 40 vuotta eteenpäin.

Veikko Väänänen on Inarissa asuvana toimittajana seurannut läheltä kultamaiden tapahtumia.

Väänänen painottaa viranomaisten, politiikan ja yhteiskunnan keskinäisiä suhteita, oikeusjuttuja,

lakeja ja määräyksiä, jotka uhkaavat kullankaivun tulevaisuutta.

Toki vuosiin mahtuu uhkien lisäksi myös arvokkaita isommuksia: Åke Lindmanin Lapin kullon kimallus, Petronellan paluu ja isojen kultahippujen löytäminen

Logo-magneettitarra

Koko: 30 cm halkaisijaltaan.
Sopii esim. auton ym. oveen tai konepeltiin.
Hinta: 25 € / kpl + toim.kulut

T-paita

Hinta 15 € / kpl + lähetysk.
Koot: S, M, L, XL
ja naisten leikkauksella M ja L.

Huppari

Koot: S, M, L, XL
ja naisten leikk. M ja L.
Hinta 65 € / kpl + lähetysk.

Saatavilla myös useamman X:n kokoja.
Tarkista saatavuus.

Katso muut myyntiartikkelit osoitteesta:
www.kullankaivajat.fi/
myynnissa/

KANNEN KUVA:

*Ensimmäinen syksyntyöksuinen
aamunsarastus viime kesänä
Lemmenjoen kultamailla. Koulut
ovat jo alkaneet ja renginretku-
jen poikamiesboksista on riisuttu
laavuvaate pois.*

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

ISSN 2490-1776 (painettu)
ISSN 2490-1784 (verkkojulkaisu)

43. vuosikerta
Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Vastaava päätoimittaja:
Kai J Rantanen

Toimitus:
Lapin Kullankaivajain Liitto ry
PL 86, 99871 Inari
Ilmoitushinnat:
1/1 s. 312 € (2. kansi)
1/1 s. 240 €
1/2 s. 162 €
1/3 s. 108 €
1/4 s. 84 €

Graafinen suunnittelu ja taitto:
Liisa Hertell, LH Viestintä

Paino: Kirjapaino Hermes Oy
Tampere

PROSPÄKKÄRI 4/2020

TÄSSÄ NUMEROSSA

- 4-5 Pääkirjoitukset
- 6-7 Viimeisillä tulilla Ollin kanssa
- 8-9 LKL:n jäsenmaksu 28 euroa vuonna 2021
- 10-12 Neiti Kevät pahoinpiteli Harrijoen sillan
- 12-13 Sankareita & veijareita kultamailla
-taidenäyttely Kultamuseolla
- 14-27 Heikki Kokon haastattelu, osa 3
- 28-33 Toiminnanjohtajan toimielias kesä
- 34 KHO
- 35 Ethän minua unhoita, oi kallis ystäväin
- muistutus osoitteenmuutoksista
- 35 Merkkipäivät

LKL:N HALLITUS

Puheenjohtaja:
Maija Vehviläinen, Rovaniemi
puh: 040 778 9456
mrvehvilainen@gmail.com

Varapuheenjohtaja:
Ensio Kaustinen, Kaustinen
puh: 040 595 0766
ensio.kaustinen@kase.fi

Sihteeri:
Kai J. Rantanen, Inari
puh: 040 774 6773
mullin.mallin@gmail.com

Esko Orava, Sinettä
puh: 0400 323 433
esko.orava@suomi24.fi

Hannu Raja, Jalasto
puh: 050 365 6570
hannu.raja@netikka.fi

Ami Telilä, Lemmenjoki
puh: 050 3073 248
amitelila@gmail.com

Marko Touru, Tankavaara
puh: 040 744 1710
info@tankavaara.fi

LKL:N PANKKITILIT

Jäsenmaksutili: FI45 2177 3800 0049 77
Muut maksut: FI95 1201 3000 1031 83

JÄSENASIAAT

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry
PL 86, 99871 Inari
puh. 0400 836 500
s-posti: info@kullankaivajat.fi
kotisivut: www.kullankaivajat.fi

Mono no aware – haieka tunne kauniiden ja katoavien asioiden vuoksi

Kun kaikki arvokas ja kaunis onkin äkisti kadonnut ympäriltäsi ja ohi. Mono no aware.

Suomalais-ugrilaiset kansat ovat pyytäneet hylkeen ohella villipeuroja aikojen alusta. Se aikojen alku oli joskus kymmenisen tuhatta vuotta sitten, kun metsästäjäväestö seuraili peuralaumoja kohti pohjoista pikkuhiljaa vetäytyvän jäätikön reunamilla. Tappaen niitä jyrkän teiltä alas ajaen, peurahaudoin, keihäin, jousin, hangasaidoin, erilaisin ansoin, ampumalla ja houkutusporoiksi taamottujen tunturipeurojen avulla, mistä varsinaisen poronhoidonkin arvellaan 1300–1400-luvulla saaneen alkunsa.

Voisi sanoa, että kaikin käytettävissä olevin keinoin. Aluksi perhe- ja sukukunnittain, mutta peurakannan huvetessa jouduttiin perustamaan peuranajoyhtiöitä ja tekemään kylien välisiä sopimuksia pyyntitavoista ja -ajoista. **Samuli Paulaharjun** mukaan Lapin viimeiset parikymmentä villipeuraa ampui talvella 1883 **Pekka Pokka** Savu-aavalla Pokan kylän eteläpuolella.

Kalastuksella, lampaanhoidolla ja peuranpyynnillä eläneillä inarilaisilla ei porokarjaa vielä 1800-luvun puolivälissä liiemmin ollut. Ivalojoen kultaryntäyksen alkaessa 1870-luvun alussa poroja oli Inarissa nimismiesten ja veronkantajien tietämän mukaan reilut 2000. Kulanetsintälupia annettiin samana vuonna 80 ja alueen parillakymmenellä kaivospiirillä työskenteli viitisensataa kullankaivajaa. Inarin väkiluku oli 659 henkeä. Kaikki mahtuivat hyvin Inarin korkean taivaan alle.

Käräjillä riideltiin lähinnä peur-

ranpyynnin rajoista ja ajoista. Kallavedet ja niittypalstat oli riideltä jo ennen 1860-lukua.

Suuri käännekohta luontosidonnaiselle inarilaiselämälle oli Suomen ja Norjan välille asetettu rajasulku vuonna 1852. Kun 1830- ja -40-luvuilla oli lähinnä kipuiltu Utsjoen ja Norjan Ruijan saamelaisen kesän lopulla Inarin puolelle jutaavien suurten porotokkien hankaloittavan inarilaisten peuranpyyntiä ja poronhoidon kehittymistä kuluttamalla inarilaisten jäkälämaat ja karkottamalla pyynniltä säästyneet arat villipeurat aina Saariselän tuntureiden itäpuolelle saakka – ja ne suurtokkia seuraavat sudenperkeleetkin vielä, jotka repivät köyhiin inarilaisten vähätkin porot – kuljettiin jo 1860-luvulla käräjillä Inariin rajasulun jälkeen asettuneiden suurtokkien laiduntamisesta ja jäkälämaiden pilaamisesta.

Vanhan sanonnan mukaan on susien joukossa paras ulvoa susien lailla. Suurporonhoidon vakiinnuttua osaksi inarilaista arkea, Inarin omat poroluvut lähtivät nousuun ja käräjöinti siirtyi koskemaan Inarin ja Utsjoen raja-alueiden laidunmaiden käyttöä. Vuonna 1900 Inarissa oli jo yli 34 500 poroa, ja suuryhtiöillä Ivalojoen ja Laanilan alueilla liki 500 valtausta ja satoja työmiehiä. Kullankaivu oli tärkeä osa myös paikallisten asukkaiden elinkeinopalettia, eikä ollut puhuttakaan, etteikö olisi hyvin mahdollista.

Voimassa olevan maa- ja metsätalousministeriön asetuksen mukaisesti Hammastunturin, Ivalon, Lapin ja Sallivaaran paliskuntien, joiden alueille Saamelaiskäräjät on käräjöinnin siirtänyt, suurimmat sallitut poromäärät ovat yhteensä

27 000 poroa. Aktiivikullankaivajia on edelleen se puolisentuhatta henkilöä, kuten aiemminkin, 100 ja 150 vuotta sitten.

Ulkopuolisen konsulttifirman virallisten käyttötarkkailuraporttien mukaisesti – ja nyt jopa vähän hävettää kirjoittaa tätä – ympäristöluvitettujen kullankaivalueiden kaivupinta-ala oli vuonna 2019 yhteensä 4,05 hehtaaria. Siis, ei perkaivuyksikkö tai alue, vaan kaikkien alueiden – Lemmenjoen, Ivalojoen, Sorajoen, Laanilan ja Vuotson – kaikki konekaivajat yhteensä.

Arvatkaapa, mikä näiden paliskuntien pinta-ala on yhteensä... 1 271 100 hehtaaria. Monen poromiehenkin mielestä mahdolltaisiin edelleen.

Syksyllä kuljin iltamyöhällä mettereissulta tullessani pitkän Miessijoen vartta, joka oli kesälläkin ollut hiljainen, mutta oli nyt sekä hiljainen että pimeä. Tunsin syvää ja pakahduttavaa mono no awarea.

Väitetään, että tuolle japaninkieliselle käsitteelle ei olisi kunnollista suomenkielistä käännöstä. Kyllä sen voi suomentaa: se tunne, kun joka päivä entistä enemmän vituttaa nähdä ja kokea tarinarikkaan ja elämää kuhisseen perinteen hiipuvan autioina möllöttäviksi hassuiksi pikku kämpiksi – ja kait nekin pitäisi jo jonkun mielestä hävittää – pikkuhiljaa maisemoituviksi ja unohtuviksi työnjäljiksi, yksinäisen kapustarinnan surumielisesti tuihtaillessa hiljentyneessä puronvarressa.

MULLIS'

Mitä sinulle tulee mieleen sanasta poro? No äkkiseltään ajateltuna voisi tietysti tulla mieleen ruoka, poronkäritys, poronkylmäsavuliha, kuivaliha tai mitä niitä kaikkia herkkuja löytyykään. Toisekseen saattaa herkästi tulla mieleen porot ajoitiellä, kuinka niitä saa varoa, tarkkana on oltava että pohjoisessa välttyy porokolarilta, porotahan ovat varsin arvaamattomia tuolla tien reunoilla.

Tänä vuonna poronhoitoalueella on todettu jo lähes 4000 porokolaria. Luulisi ainakin nelostiellä olevan melkoinen meteli varsinkin pahimpina ruuhka-aikoina, joten mitä ihmettä ne porot siellä tienreunoilla tekevät. Eikös tutkijoiden mukaan etenkin vaatimet välttele teitä pienten vasojen kanssa. Silmämääräisesti autoilijana tätä välttelyä on toki vaikea havaita, sillä hyvin usein alkukesästä saa ihailla pieniä ihania poronvasoja emän perässä kulkemassa pitkin tienreunoja.

KHO:n vuosikirjapäätös Saamelaiskäräjien valitukseen ympäristöluvasta Palsinojalla tuli lupausten mukaisesti loppuvuodesta, elikkä jo marraskuun lopulla. KHO hylkäsi päätöksessään kaikki Saamelaiskäräjien vaatimukset, mutta nämä porot siinäkin päätöksessä tulivat mielenkiintoisella tavalla esiin. Päätöksessä mainitun tutkimuksen mukaan myös koneellisen kullankaivun vaikutus näkyi selkeästi vapaana laiduntavien vaadinporojen käyttäytymisessä kesäaikana siten, että ne käyttivät laiduntaessaan kullankaivualueista puolentoista kilometrin etäisyyksillä ulottuvia vyöhykkeitä selkeästi vähemmän kuin sitä etäämmällä olevia rauhallisempia laidunalueita.

Tutkijan mukaan poro on arempi, jos se

on elänyt pelkästään luonnonlaitumilla. Mitä tiiviimmin poroja hoidetaan ihmiskontaktissa eli tarhataan ja ruokitaan, sitä enemmän porojen käyttäytyminen muuttuu. Tien vierustoilla laiduntavat porot eivät reagoi herkästi ohi kulkeviin autoihin vaan tottuvat niihin.

Välillä on kyllä saanut lehdistä lukea siitä, miten vaikea talvi on ollut poronhoidon kannalta, milloin on ollut todella paljon lunta ja porojen on ollut vaikea löytää riittävästi ruokaa, milloin taas on ollut niin huono sienivuosi, että porot eivät taaskaan ole löytäneet riittävästi ruokaa. Poroja on siis jouduttu ruokkimaan, mikä on tullut todella kalliiksi poronhoitajille, joten eiköhän valtio voisi jakaa lisää avustuksia ja tukea poronhoitoa. Niinpä niin eiköhän ruokinta tänä päivänä ole jo varsin yleistä ja ilmeisesti vaan lisääntyy, joten miten se poron käyttäytyminen muuttuikaan tutkijan mukaan. Voisikohan

olla mahdollista, että aikaa myöten porot tottuvat myös kullankaivajiin, ei ainoastaan nelostien liikenteeseen.

Joka tapauksessa kyllä poronkäritys on hyvää, mutta kyllä kultakin kimaltelee kauniisti ja hipuista saa aivan upeita, ainutlaatuisia koruja, eiköhän meidänkin pitäisi kehitellä joku avustusautomaatti, että ainutlaatuisten korujen saanti olisi tulevaisuudessakin turvattu.

Kaikille Oikein Hyvää ja Antoisaa Vuotta 2021.

MAIJA VEHVILÄINEN

*Veneet viimeisellä matkallaan.
Jotkut näkevät kuvassa oikealla kuljettajankin. Kuva: Hannu Jomppanen*

Viimeisillä tulilla **Ollin kanssa**

Lemmenjoen kylällä pidettiin loppusyksystä 2020 kokko. Syksyllä vuonna 2017 edesmennyt isäni **Olavi Jomppanen** ja hänen jokiveneensä olivat tulleet tutuiksi monille kaivajille ja lukemattomille turisteille vuosikymmenten aikana. Veneet olivat vuosien aikana päässeet huonoon kuntoon ja alkoivat olla Njurgulahden satamassa rasite.

Perheen kesken päätettiin siirtää veneet muutaman muun veneen kanssa satamasta läheiselle pellolle poltettavaksi. Ennen polttamista veneistä irrotettiin kokat muuta käyttöä var-

Veneenkuljettaja Veikko Jomppanen katselee kuinka legendaariset veneet lähtevät viimeiselle matkalleen. Kuva: Inga-Liisa Jomppanen

ten. Kokon äärelle kokoontui kylältä jäljellä olevia venekuljettajia ja sukulaisia muistelemaan Olavia, veneitä ja kuljettua matkaa tähän päivään.

Kun kaivospiirien lakkauttamisesta kuultiin, alkoi kuulua puhetta suuresta palosta, kun kaikki kaivospiireillä olevat mökit lyötäisiin tuleen yhtä aikaa protestina. Tätä tietenkään ei tapahtunut, mutta syksyinen kokko tuntui minusta kuin siitä olisi ollut kyse nyt. Oli miten oli, palavat veneet merkitsivät yhden aikakauden päättymistä Lemmenjoella. Jokiveneet toki jatkavat varmasti kulkemista vielä tulevaisuudessakin, mutta väki vähenee ja Lemmenjoki elää suuren muutoksen kynnyksellä. Kultamaat uskoakseni siirtyvät hiljaisempaan vaiheeseen. Tämän toisen hiljaisen ajanjakson aikana varmasti muutama ”uusi” elinkautinen jatkaa työtään hiljaisuudessa, odottaen seuraavaa käännettä Lemmenjoen kultasadussa.

SAMULI JOMPPANEN

Kirjoittaja on kullankaivaja Lemmenjoen Kaareojalla. Vapaa-aikana hän on teollinen muotoilija ja projektisuunnittelija Lapin ammattikorkeakoululla.

Olavi Jomppanen hoiti venekuljetusten lisäksi talvisin huoltoajoa. Kuva: Samuli Jomppanen

LKL:n jäsenmaksu

28 euroa vuonna 2021

MAKSA NYT OMATOIMISESTI

 Yhdistyksen jäsenmaksuksi vuodelle 2021 vahvistettiin vuosikokouksessa 5.9.2020 hallituksen esityksen mukaisesti 28 euroa. Myös liittymismaksu päätettiin pitää edellisvuoden tasolla 12 eurossa.

Kullalla maksettaessa jäsenmaksu on 1,0 grammaa Lapin kultaa, kuten vuonna 1949.

Alle 18-vuotiaan nuorisojäsenen jäsenmaksu on 14 euroa eli yhdistyksen sääntöjen mukaisesti puolet vuosikokouksen vahvistamasta jäsenmaksusta. Nuorisojäseniltä ei peritä erillistä liittymisjäsenmaksua.

Jäsenmaksun 2021 voi nyt maksaa omatoimisesti alla olevien ohjeiden mukaisesti.

► Maksa 28 euroa jokaiselta puuttuvalta vuodelta LKL:n jäsenmaksutilille:

► Nordea **FI45 2177 3800 0049 77**. Kansainvälisessä pankkiliikenteessä tilin SWIFT-osoite on NDEAFIHH.

TARKISTA JÄSENMAKSUTILANTEESI JA MAKSA

Maksetut vuodet on merkitty tämän Prospäkkärin takakannen osoiteprinttiin kahden vuoden seurantajaksolta. Prospäkkäristä 3/2020 nämä jäsenmaksujen omavalvontaprintit olivat valitettavasti jääneet painotalon vastuuhenkilön loman vuoksi epähuomiossa pois.

Saapuneet maksut on merkitty viimeisimmän maksamatta olleen jäsenmaksusi mukaisesti. Merkintä v. -19/-20 maksettu tarkoittaa sitä, että sinulla on kaikki jäsenmaksusi vuoteen 2020 saakka maksettuina. Merkintä v.-18/-19 maksettu puolestaan sitä, että sinulla on vielä vuosi 2020 tai jokin sitä aiempi jäsenmak-

su maksamatta. Eli vaikka olisitkin maksanut vuoden 2020, mutta sinulla on ollut sitä maksaessasi vuosi 2019 tai joku sitä aiempi vuosi maksamatta, on vuoden 2020 jäsenmaksulla kuitattu aiemmin rästissä ollut jäsenmaksu.

Merkintä v.-17/-18 maksettu tarkoittaa kahta rästiin jäänyttä maksua ja yhdistyksen sääntöjen mukaan sitä, että jäsen tullaan katsomaan hallituksen päätöksellä yhdistyksestä eronneeksi.

KÄYTÄ JÄSENNUMEROASI VIITENUMERONA

Muista käyttää viitenumerona jäsennumeroasi, joka on jäsenlehden osoiteprinttiin, nimesi yläpuolelle merkitty numerosarja. Löydät saman jäsennumeron myös jäsenkortistasi. Takakanteen painettu numero .5362 ei ole jäsennumerosi, vaan Postin osoitteenmuutostietojen tiedostuspalvelun palvelukoodi.

Viitteellisen maksun yhteydessä kirjoitetut viestit eivät välity maksun saajalle eli älä esim. maksa kaikkien läheistesi jäsenmaksuja yhdellä viitenumerolla, kerro tätä asiaa maksuviestissä ja sitten suivaannu liiton rahastonhoitajalle, kun se ei ole asiaa intuitiivisesti tajunnut.

Lisäksi viitteellisistä maksuista pankki ei ryöstä ihan niin suurta palvelumaksua kuin viitteettömistä.

Liiton jäsenmaksun maksaminen raakakullalla on edelleen käypä, mutta ankaran työläs tapa hoitaa maksuvelvoitteensa.

► Eräpäiväksi voi laittaa 15.1.2021.

Jäsenmaksuseuranta on päivitetty tilanteen 16.12.2020 mukaisesti.

SAA MAKSA, JOS SILTÄ TUNTUU

Vuonna jäsenmaksujen ohessa 2020 eri kohteisiin osoitettiin vapaaehtoista jäsenmaksukohlehtia yhteensä 3911,81 euroa.

- Kulku-urien ylläpitoon annettiin 745,00 euroa.
- Liiton jäsenetuvaultausten kehittämistä tuettiin 1246,00 eurolla.
- Edunvalvontaan ja lakiapuun tukea saatiin 801,00 euroa.
- Lisäksi kohdentamatonta yleistukea oli 1119,81 euroa.

Kultainen kiitos kaikille tukea antaneille!

Vuodelle 2021 liiton hallitus ei esitä mitään erillisiä kohteita tukieuroille, mutta oman jäsenmaksunsa päälle saa toki räpätä vähän ekstraa, jos siltä tuntuu.

JÄSENKORTTI PROSPÄKKÄRIN 2/2021 MUKANA

Vuoden 2021 ensimmäisinä päivinä jäsenmaksunsa voisivat hoitaa heti kaikki aktiiviset ja valveutuneet jäsenemme.

Jäsenmaksujen itsetutkiskelusta ja omatoimisesta hoitamisesta koituu liitolle merkittäviä kustannussäästöjä, koska se pienentää postin kautta lähetettävien laskujen määrää, kustannuksia ja ilmastovaikutuksia. Kannustam-

mekin kaikkia olemaan hyvämuistisia, viitseliäitä ja ympäristötietoisia.

Omatoimisesta jäsenmaksusta räkytetään sitten pitkin kevättä, ja loppukevästä postitetaan paperinen jäsenmaksulappu kaikkein kovakorvaisimmille. Viime kesänä jäsenmaksulappu postitettiin noin 1800 jäsenelle kaikista 4000 jäsenestä.

Jäsenkortti tulee kaikille jäsenille loppukevään Prospäkkäri 2/2021:n mukana ennen kausivukauden alkua.

KOMMUNIKOIKAA POSITIIVISESTI

Loppukevästä postitettava paperinen jäsenmaksulappu ei siis ole karhukirje eikä muistutuslasku, vaan ihan ensimmäinen fyysinen jäsenmaksulappu sellaisten kanssa henkilökohaltaista taloushallintoon operoiville, kuten itseleni.

Sen postiluukusta kolahtaminen kuitenkin aiheuttaa joillakin kilahtamisen. Ihan suotta.

4000 maksumerkinnän sekaan vivahtaa aina jokunen virhe. Ihan väistämättä, mutta ne luonnollisesti ilmi tullessaan korjataan. Sen vuoksi jäsenmaksustatus printataan jokaiseen jäsenlehteen ja on jokaisen jäsenen siitä tai liiton toimistolle yhteyttä ottamalla milloin tahansa tarkistettavissa ja oikaistavissa.

Yhdistyksen sääntöjen mukaisesti 2 vuotta jäsenmaksunsa maksamatta jättänyt jäsen katsotaan hallituksen päätöksellä eronneeksi. Jäsenmaksua luonnollisesti perätään siihen saakka. Jos on todennut, että ei ole halua tai ei ole mahdollisuutta jatkaa Lapin kullankaivajana, niin olisi tietenkin kohteliasta ilmoittaa asia liiton toimistollekin, että emme turhaan ylläpitäisi jäsenetuja.

Yhdistyksen sääntöjen muuttamisen yhteydessä vuonna 2016 muun muassa poistettiin maksuton vapaajäsenyys jäsenkunnan tasavertaisen kohtelun nimissä. Asiaa on useampaan kertaan avattu jäsenlehti Prospäkkärin sivuilla. Siksi.

Puhtain aseinen puhtaan asian puolesta,

KAI J. RANTANEN
rahastonhoitaja

Neiti Kevät pahoinpiteli **Harrijoen sillan**

Viime keväänä katastrofiviranomaiset Kittilässä, Rovaniemellä ja Inarissa pidättelivät hengitystään varmaankin pari kuukautta tulvaennusteita vahdaten. Mutta se talven aikana satanut lumi olikin sitä sitkeämpää lumilaatua, ja suliskeli pois ihan omaan rauhalliseen tahtiinsa.

Hetken jo vaikutti siltä, että hitaasti tapahtunut sulaminen estäisi pahimmat katastrofit, ja kesäkuun alussa moni huojentunut taho hengitti jo

ulospäinkin. Neiti Kevät päätti kuitenkin laittaa käyttämättömistä reserveistään vielä Esterin avaamaan perseensä ja hautova vesisade ammensi loput lumet kerralla liikkeelle jänkäpou-nujen notkoista ja tunturikuruista.

Kesäkuun kolmantena aamuna alkoi puhelin kilistä etätöihin Lemmenjoen Jäkäläpää-

Lehtisen Sepon kämppällä Jäkäläpään Pohjoiskurussa oli jo maaliskuun lopussa ihan riittämiin lunta. Ja lisää oli vielä luvassa.

hän siirtyneellä liiton katastrofitoimistolla. Edellisyön ukkoskuuron liikkeelle laittama toinen tulvahuippu oli murtanut Harrijoen sillan maapengerrykset ja katkaissut koko Palsin-/Sotajoentien sillan paremmalta puolen. Kullankaivajien allastukset sekä Lemmenjoella, että muillakin alueilla puolestaan kestivät keskivertoa kovemmat kevättulvat.

Kun paikan päältä saatiin kuvia, osoittautui tilanne pahemmaksi kuin oli kuivalta maalta arvioitu. Paljoa ei olisi tarvittu enempää, että tulva olisi puskenut koko sillan paikaltaan. Sen

kuntoon saaminen olisi siirtynyt vähintään seuraavaan kesään. Osa kullankaivajista jäi mottiin kaivauksilleen ja loput Kutturantien kioskin nurkille. Tapahtuneesta tiedotettiin välittömästi Metsähallituksen Metsätalouden maankäyttöesimies **Heikki Remekselle** ja Metsähallitus lähettikin paikalle oman arviomiehensä Ivalosta heti samana päivänä.

Ankaran tulvakevään jäljiltä Metsähallituksella oli kymmeniä korjauskohteita pelkästään Ylä-Lapissa, ja onkin nostettava kultahattua Remekselle siitä, että kullankaivajille ensiarvoi-

sen tärkeän Harrijoen sillan korjaustoimenpiteet nostettiin korjausurakoiden kärkipaikoille.

Maanantaina 9.6. paikalla kävi Metsähallituksen kulkuväyläinsinööri suunnittelemassa korjaustoimenpiteitä. Suunnittelukatselmukseen osallistui myös liiton varapuheenjohtaja **Ensio Kaustinen**.

Kiihkeäverisimmiltä kultamiehiltä sinkoili somessa luovia pikaratkaisuehdotuksia seularummun suutavaralla paikkailusta, mutta ne eivät luonnollisestikaan olleet soveltuvia Metsähallituksen vastuulla olevan virallisen tien korjausratkaisuiksi.

Metsähallituksen sopimusurakoitsija ehti sillankorjaukseen torstaina 11.6. ja jo tiistaina 16.6. kullankaivajat pääsivät siirtymään pesilleen valmistautumaan Jussinviettoon ja kultakesän vastaanottoon.

Yhteiskunta ei osoita Metsätalous Oy:lle mitään erillisrahoitusta tällaiseen infran ylläpitoon, vaan hekin joutuvat yleisistä käyttövaroistaan päättämään, mihin budjetoidut varat ja resurssit käytetään. Harrijoen sillan pengerryksen korjaus rahoitettiin lopulta Metsähallitus Metsätalous Oy:n investointivaroista, eikä vuotuisista käyttömenoista. Operaatio oli sen verran kallis ja tulikin maksamaan Metsätalous Oy:lle kokonaisuudessaan 16 744 euroa (alv 0 %).

Tokihan Metsähallituksen Luontopalveluillakin on samaisen tien varressa kolmekin eri vuokratämpää, mutta operaation toteutti ja rahoitti Metsätalous Oy – ja olisi siinä saanut liitto Prospäkkärisä kerran jos toisenkin vinkua jäsenistönä kolehtien perään, jos kulkuyhteyden korjaaminen olisi hurjimpien esitysten mukaisesti otettu liiton vastuulle ja toteutettavaksi.

Kultaväen kultainen kiitos Metsähallitus Metsätalous Oy:lle ja erityisesti vielä maankäyttöasiantuntija Heikki Remekselles! □

Sankareita & veijareita kultamailla -taidenäyttely Kultamuseolla

Kullankaivajia ja kultamaiden maisemia on ikuistettu maalaamalla, piirtämällä ja muilla taiteen keinoin varmaankin yhtä kauan kuin Lapissa on ollut kullankaivuakin.

Tankavaaran Kultamuseolla on 1.7.2020 avattu taidenäyttely tunnustettujen ja ITE-taiteilijoiden tekemistä töistä kultamaiden sankareista ja veijareista.

Näyttely on yleisölle avoinna 30.4.2021 saakka.

Muistithan, että Kultamuseo antaa 50 prosentin alennuksen pääsylipun hinnasta LKL ry:n jäsenkortin esittämällä. Alennukseen ovat oikeutettuja myös samassa taloudessa asuvat alaikäiset lapset.

Miksi et siis keväthangilla oireettomana kääntäisi auton nokan kohti pohjoista ja piipahtaisi esimerkiksi liiton vuosikokoukseen tullessasi tutustumassa Kultamuseon taidenäyttelyyn.

Seppo Mauno (vas.) sekä liiton varapuheenjohtaja Ensio Kaustinen ja Hannu Raja liiton edustajina Kultamuseon taidenäyttelyn avajaisissa.

Pirkka-Pekka Peteliuksen henkilökuvia legendaarisista elinkautisista Tankavaaraassa 1970-luvulla.

VILE SAARISEN TYÖKIRJOISTA:

Maailman paras depression parannuslääke

Tähän päättyvät GTK:n tutkimusassistentti Ville Saarisen Lapin kultaryntäyksien kaivupaikoista tekemän Heikki Kokon aikalaishaastattelun muisiinpanot vuodelta 1955.

Samoihin vuosiin päättyi Lemmenjoen kultasatu sellaisena, kuin sen silminnäkijänä ja kokijana taltioi kirjoihinsa mm. oululainen toimittaja **Viljo Mäkipuro**. Se päättyi kultaryntäyksen alkuvuosien ähötysrikkaiden kultaesiintymien ehtymiseen ja kullan maailmanmarkkinahinnan romahdukseen. Kun kullasta oli kultaryntäyksen kiihkeimpinä vuosina saanut 2 000 markkaa grammalta, romahti hinta 500 markkaan grammalta vuonna 1953 ja aina 370 markkaan vuonna 1956.

Ei kultamiesten hiillos Lemmenjoellakaan silti sammunut, hetkellisesti vain hiipui. Marraskuussa 1979 ilmestyi kirjakauppoihin *Heittien vaellus*, Kultasilmä-Kokon värikäs ja mielenkiintoinen omaelämäkerta, jonka noin 300-sivuisen käsikirjoituksen Heikki oli naputellut vanhoilla kultakämpilläään 60-luvulla vaimon vieressä kylillä kyhnyttämiseen kyllästyttyään.

Heikki tarjosi konekirjoitusnivaskaansa ensin toimittaja **Arvo Ruonaniemelle**: ”Tulisikohan tästä kirjaa...”.

Ei tullut kirjaa Tieralta, eikä myöskään

Heikki Kokko. Lähde: Kultamuseon kokoelmat

uuden, 1970-luvun julkisuuden kultaryntäyksen alkusävelet Lemmenjoen kultamaat -retkeilyoppaallaan vuonna 1969 nuotittanut **Seppo J. Partanen** pystynyt muilta kirjoituskiireiltään alkaa Heikin kirjallisuustoimittajaksi. Partanen usutti Tankavaaran SM-kisoissa 1976 Heikkiä tarjoamaan hommaa Inarissa noihin aikoihin asustelleelle kirjailija **Raimo O. Kojolle**. Lopulta keväällä 1978 Utsjoelta haukien isku-koukkupyynnistä palaamassa ollut Kojo iskin kiinni syöttiin. Kojolle Heikki kertoi tarjonneensa elämäkertaansa monille muillekin – kaiken maailman maistereita ja tohtoreita myöten – mutta nämä olivat pitäneet sen painokelpoiseen asuun saattamista vaikeana, ellei mahdottomana urakkana.

Kojo itsekin toteaa tehneensä kirjaan valtaavan suuren pohjatyön Heikkiä jututtaen ja kuunnellen, saadakseen muokattua alkuperäistekstin kolmannen persoonan Alpo-pseudonymistä minä-muotoon, Heikin omaääniseksi tarinaksi. Iso osa heittien ja herrasmiehen vii-

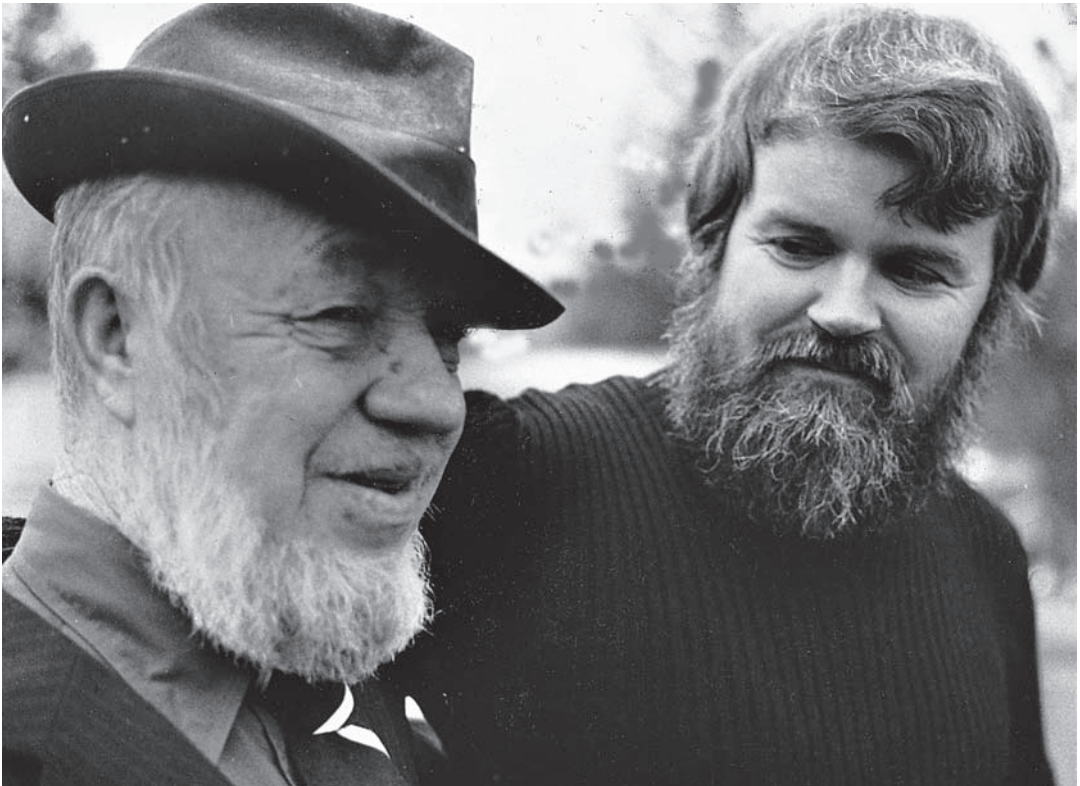
meisistä vaellusvuosista piti kirjoittaa alusta asti kokonaan Heikiltä kuullun pohjalta.

Kultakodin tontin lahjoittaneen **Ville Keurula**isen jälkeen Kultakotiin ensimmäisenä valitun vuokralaisen, **Veikko Lehtosen** kuoltua **Yrjö Korhonen**, **Nipa Raumala** ja Kokko-Heikki olivat porukassa vuokranneet rahapulaa poteneelta Kultakodilta tyhjän huoneiston kahdeksi vuodeksi, koska muita vuokralaisia ei löytynyt. Siellä Kojo kertoo viikkotolkulla Heikin kanssa ryypiskelleensä ja turisseen, mutta itse kirjaprojekti ei tuona aikana kylläkään edistynyt mihinkään. Kultakodilla piuatessa Heikin puheenparret, ikioma puhekieli ja kerronnan rytmi kuitenkin tarttuivat Kojolle kohta jo liiankin hyvin.

Kun myönteistä palautetta muuten saanut

kirja aikanaan ilmestyi, sen teilasi Sosiaalidemokraatti-lehden vanha lapinkävijä-kirjallisuuskriitikko: "Kirjan teksti ei voi olla Kojon laatima, koska se on täsmälleen samanlaista kuin Kokon aito puhe." Katalat huhut ja pahat puheet kirjan alkuperästä lähtivät liikkeelle ja niitä vuosikausia kultamiesten nuotioilla vielä ruokittiin.

Kojo jätti kateellisina pitämänsä puheet omaan arvoonsa. Hän kertoo itsensä kirjailijamestari **Veikko Huovisen** todenneen, että *Heittiön vaellus* on maailman paras depressiion parannuslääke. Huovisella oli menossa vaikeat ja synkät vuodet Kojon poiketessa hänen luonaan Sotkamossa pitkällä polkupyöräreisullaan. Huovinen kertoi Kojolle lukeneensa *Heittiön vaelluksen* moneen kertaan.

Seppo J. Partanen ja Raimo O. Kojo olivat tulleet Sotajoen ja Ivalojoen patikkaretkeltä Tankavaaran kultakisoihin. Seppo joutui päätuomariksi, kun muita "suhteellisen selviä miehiä" ei löytynyt, Raimo puolestaan Kokko-Heikin kanssa juttusille Heittiön vaellus-käsikirjoituksesta. Heikki Kokko (vas.) ja Raimo O. Kojo Tankavaarassa 1976. Kuva: Seppo J. Partanen

“*Me partaiset metsäjätkätkät loimme aikanamme Lemmenjoen kultasadun, jota koko Suomen kansa kertoilee. Muistamme yhä kaukaisen erämaan vaikeudet, tulvivat virrat, pistävät hyttyset, sitkeät juuritot, puistattavat syyssateet, routaisen soran, kirvelevän hien, vetisen mudan, veriset hankaumat, kosteat turvekammit, sortuvat montunseinät, savuttavat piidet, ruhjovat kivenjätkäleet, kirvelevät silmät, yksitoikkoiset ruoat, varastelevat turistit, pettymyksen kyneleet. Mutta eihän tuollaisia perusaineiksia voi satuun vaivata, pitää olla kauneutta.*

Aikojen vieressä onkin Lemmenjoen satu saanut romanttisen hohteen. Kun äiti sitä tarinoi pojankoltiaiselleen tai tytönhupakolleen, hän muistaa raikkaat tunturituulet, solisevat purot, kohisevat könkäät, nulkkaavat porotokat, visertävät pikkulinnut, kaartavat kotkat, värikkäät ruskat, kodikkaat kämpät, loimuavat takkatulet, valkoiset poutapilvet, höyryävät kahvikupit, punapilkkuiset purolohet, auringon ruskettamat kasvot, räiskyvät nuotiot, jäntevät kultamiehet, onnelliset naurut. Siitä syntyy oikea satu!“

Näin maalailee Raimo O. Kojo *Heittiön vaeluksen* lopussa tätä Ville Saarisen työkirjan haastattelussa ammattikullankaivajan silmin perattua ajanjaksoa. – Kumman kultasadun sinä haluat muistaa?

Miessijoki

► **Paikka 49.** Löysi 1947 kesällä **Jalmari Hepo-oja** (Piippolasta). On kaivanut siitä asti samassa paikassa ja talvehtinut Lemmenjoella. Konstruoi vesirattaan avulla käyvän maiden vetolaitteen, jota käytti vuosina 1951–52–53. Laite toimi, mutta hidasti töitä. Hepo-oja alkoi 1947 tavallisella rännipelillä paikallisen kosken eteläpennereellä, missä maanpinta oli noin 2 m joen yläpuolella. Aines noin 50 cm

kivistä soraa kallion päällä.

Kulta on kauttaaltaan pohjakultaa kulu-
nutta ja karkeaa. Sekahippuja ei ole. Suurin
hippu 38 grammaa. Kulta ei ole kovin pyöre-
ää, mutta kulunutta. Pohjan päällyksissä pal-
jon kulunutta, pienikokoista hematiittia.
Kultapitoinen pohjasora 20–30 cm vahva.
Hepo-oja saanut Kokon arvion mukaan kesä-
ssä noin 800 grammaa eli yhteensä 6 kiloa kul-
taa. Maita siirretty korkeintaan 1500 m³. Kal-
liopohja aika kova, mutta lohkeileva. Kultaa
harvinaisen tasaisesti koko kaivosalueella.

Kaarreoja

► **Paikka 50.** Tämän paikan löysi **Aukusti Seppänen** 1950 ja kaivoi siinä 1950 ja 1951 kesällä **Onni Kupiaisen** ja **Vilho Keurulaisen** kanssa. Tarkastin tämän kaivoksen kesällä 1951. Kokon mukaan kulta esiintyi kallion tai savimaisen (alempana) kerroksen päällä olevassa sorassa. Kultasoraa luotiin pohjan päältä puo-
limetriä. Kulta oli aivan hienoa “hiekkaa”, hie-
nointa Lemmenjoella. Vasta kaivoksen ylä-
päässä, missä kallio tuli
pohjaksi, kulta karke-
ni, mutta samalla vähe-
ni. Hyvin heikosti rau-
takiveä. Kahden kesän
saalis oli 2,850 kiloa.
Kaivos antoi ehkä
3 grammaa kultaa työ-
päivää kohti. Sekahip-
puja ei ollut.

→
*Aukusti Seppäsen (mies
oikealla) mallikelpoisen
systemaattisesti kaivettu
valtaus Kaarreojaalla.
24.8.1951. Miestyö-
päivää kohden oli tutki-
mustyöselosteen mukaan
saatu keskimäärin 5,3 g
kultaa. Kuva: Herman
Stigzelius, Geologian
tutkimuskeskus*

alta Lemmenjoelta, kaikki kvartsi sekahippuja. Niitä on geologisen tutkimuslaitoksen koelmissa. Kulta esiintyi Kokon mukaan moreenimaisessa sorassa, jota huuhdottiin noin 20 cm paksuudelta kallion pinnalla. Kaivoksessa näkyy kvartsisuonia.

► **Paikka 52.** Heino on kantamalla huuhtonut, kuutiossa 2 grammaa kultaa. Kulta on 20 cm sorakerroksessa lahon kallion päällä. Kulta on hienoa, mutta karkeampaa kuin **Seppäselä**. Huuhdottu pienen aikaa 1950 kesällä.

► **Paikka 53.** Kanavan päässä potero, jossa ei päästy pohjaan. Heikot merkit sorassa.

Miessin pääjoki

► **Paikka 54.** Paikan kaivanut fil.maist. **Aulis Kajanto**. Aloitti 1952 ja kaivaa vielä. Kaivanut yhteensä potero poterolta 30 m³ ja saanut yhteensä 20 grammaa kultaa. Kaivauksien syvyys on kaksi metriä. Suurikiviset, hyvin peseytyneet sorat kallion päällä. Kulta aivan kallion raoissa, sora tyhjää.

Kivikkopuro

► **Paikka 55.** kaivamisalueen keskellä. Sen löysi 1949 A. Seppänen, mutta **Kolehmaisen** veljekset valtasivat 1949 ennen kuin Seppänen ehti. Kolehmaisen veljekset **Urho** ja **Veikko** huuhtoivat jo 1949 kesällä. Kulta oli aivan rikkinäisen kallion päällä, ehkä osaksi moreenissa, jota oli mm Kajannon valtauksessa kaivausalueen alaosassa (katso 1951 muistiinpanoja).

Kultaa antava alue oli keskimäärin 5 m leveä. Kulta on karkeahkoa ja kulumatonta. Suurin hippu, löydetty syksyllä 1951, painoi 82 grammaa, pyöreähkö rosoinen hippu, heikosti kulunut ja kolmanneksi suurin Lemmenjoella. Löytyi kallion pinnalta, suunnilleen kaivosalueen keskeltä. Löydetty parikymmentä yli 10 gramman hippua. Ei yhtään sekahippua. Pientä rautakiveä kohtalaisesti. Kolehmaisten valtauksesta on saatu yht. 6 kiloa kultaa ja Kajannon valtauksesta 800 grammaa kultaa.

Kajannon valtauksesta kaivoivat **Moilanen** ja **Nevalainen** 1950 syksyllä 600 grammaa eli kaivoksen tyhjäksi. Tämä paikka on yksi Lemmenjoen rikkaampia alueita, mutta kaivettu huonosti. Kolehmaisen ryhmän kaivaminen loppui 1952, jolloin ei tullut enää kultaa.

Miessijoen pääuoma

► **Paikka 56.** Korhosen kaivinkonekaivantoa alettiin kaivaa 1952 heinäkuun alussa ja lopetettiin elokuun 10. päivä. Montun koko: maita käsiteltiin 3500 m³ vähintään, kaivosalueen keskisyvyys n 2,5 m. Rapakalliopohja osaksi, pääasiassa hyllyvä savimainen pohja, johon asti

Kolehmaisen veljekset ja Nivala kunttakämpällä Kivikkopuron varrella 7.7.1950. Kuva: Herman Stigzelius, Geologian tutkimuskeskus

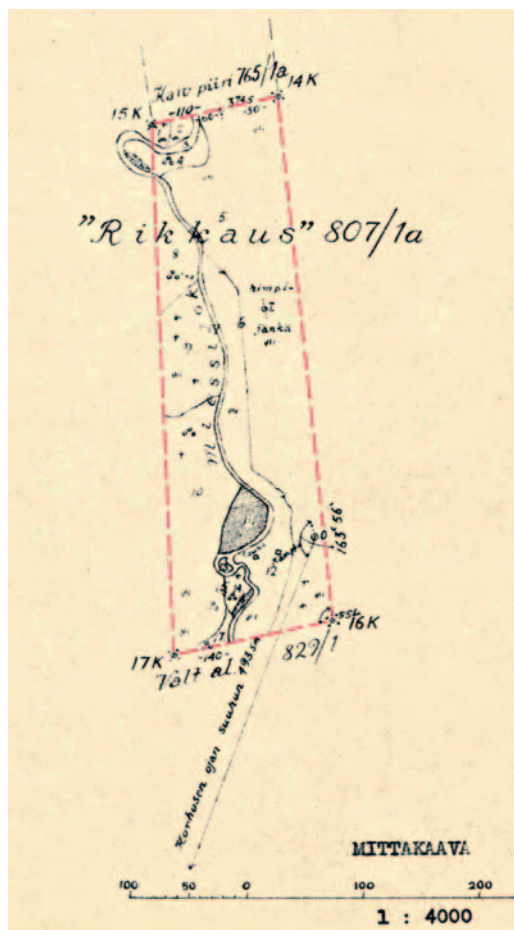

Kullervo Korhosen konetyömaa Miessijoella 16.8.1952.
Kuva: Herman Stigzelius, GTK

kaivettiin. Kulta kokonaan pohjan päällä. Kokonaistulos 1 100 kiloa kulta. Kulta lehtimäistä ja hienohkoa. Ei sekahippuja. Hyvin vähän rautakiveä. Tämä oli **Virtasen** valtaus.

► **Paikka 57** on Heikki Kokon ja **J. Isolan** valtaus, jossa tehty koerännitystä syksyllä 1954. Tulokset hyvät, pohjakultaa, karkeus keskin-kertainen, muoto pitkulainen ei lehtimäinen. Paljon rautakiveä pohjassa. Pinnassa pestyä soraa noin 1 m, sitten hienoa hietasoraa, jossa kulta, mutta eniten pohjan päällä, joka oli särkyvä kallio. Koerajasta alaspäin kulta loppuu, mutta jatkuu ylöspäin **Heinosen** rajaan 40–50 m.

► **Paikka 58.** Löytyi 1949, helsinkiläinen Adlonin vahtimestari **Eksell** löysi. Ei kaivanut. 1950 siirtyi Heikki Heinosen nimiin, jolloin alettiin kaivaa. Heinonen kaivoi 5 vuotena peräkkäin. Keskimäärin hänellä oli 3 työmiestä. Kokonaissaalis 10 400 kiloa kulta. Tämä on eräs Miessin parhaita pätkiä. Kuutiomäärää Kokon on vaikea arvioida. Kaivos on hyvin epä-säännöllinen. Maapeitteen keskipaksuus 2 m. Pohja kauttaaltaan savea. Päälyskerrokset pestyä soraa n 1,5 m ja kullatonta. Sen alla selvällä rajalla n 50 cm hienoa hietasoraa, jossa hiukan pieniä veden pyöristämiä kiviä. Kulta runsaimmin pohjalla. Kulta keskikarkeaa ("lutikkaa"), melko kulunutta. Rautakiviä kulta-

A. Etzellin vuonna 1950 Heikki Heinoselle siirtämä "Rikkaus"-valtaus Miessijoen keskijuoksulla. Mitannut ja "Rikkaus"-kaivospiiriksi määrännyt maanmittausinsinööri Viljo Virkkunen 1952. GTK, Valtausraportit

kerroksessa hyvin runsaasti, keskimäärin 2–3 cm läpimitaltaan kuten Miessillä yleensä.

► **Paikka 59.** Löysi **Martti Koivisto** ja **Veikko Lehtonen** 1953, kaivettiin vielä 1954. Antoi 3 grammaa päivässä miestä kohden. Pote-roittain kaivettu. Päällä noin 1 m pestyä soraa, jonka alla noin 60 cm savipitoista hietasoraa, jossa kulta. Alla hyllyvä "savi". Kulta rikkain "saven" päällä. Vähän rautakiviä.

► **Paikka 60.** Tämän löysi **Uuno Kyrö** vuonna 1950. Kaivettiin 1951 ja -52. Kaivajat:

Kartta ivalolaisen Uuno Kyrön "Vesikurun" valtauskirjasta syksyllä 1951. Piirros: Jukka Pellinen. GTK, Valtausraportit

Uuno Kyrö, **Vilho Makko-**
nen, Tervashonka (kaikki
Ivalosta helluntailaisia).
Leikkauksessa kullatonta,
pestyä soraa päällä 1,5 m,
sitten harmaa, tiivis kivetön,
läpeensä pientä rautakiveä
sisältävä hyvin raskas maa,
jonka paksuus paikoin met-
rikin. Ylöspäin vahvuus ta-
saisesti heikkeni. Tässä oli
kauttaaltaan kultaa. Kulta
"lutikan" kokoista, kuluma-
tonta, kirkasta, ei sekahip-
puja. Kokonaissaalis 7 200
kiloa. Kultakerros mahdol-
lisesti rapautunut juoni.
Tutkittava. Kokko luulee,

että tätä kultakerrosta on jäljellä kämpän
kohdalla, kaivoksen kämpänpuoleisessa reu-
nassa. Suurempia rautakiviä ei ollut tässä
kerroksessa.

► **Paikka 61.** H. Kokon ja J. Isolan valta-
us. Kaivettiin 1954. Monttu 3 x 50 m, sy-
vyys 1 m. Pinnassa "vesisoraa" 50 cm, sit-
ten hienompaa pestyä soraa kallioon saak-
ka. Kulta esiintyi aivan kallion päällä. Kal-
liopohja laho. Kokonaistulos 250 grammaa
kultaa, alle 2 grammaa kuutiolle. Hyvin
heikosti rautakiveä.

► **Paikka 62.** Valtaus H. Kokon, **J. Pelli-**
sen ja J. Isolan. Alettiin kaivaa 1952. Kai-
vausalue noin 70 m pitkä ja leveys noin 10
m ja keskimäärin 1,5 syvä. Pinnassa oli tur-
vetta 50 cm, sitten pehmeää, vihertävää lie-
tettä 50 cm, sitten laitaosissa noin 80 cm
savensekainen sora (moreeni), jossa veden
luomia kiviä. Ehyt, huonosti lohkeileva kal-
lion pohja. Kallion pohjassa oli metrinkin
syviä kalliorihlan pohjia, joissa oli saviso-
raa. Kultaa oli savisorassa, pohjan päällä

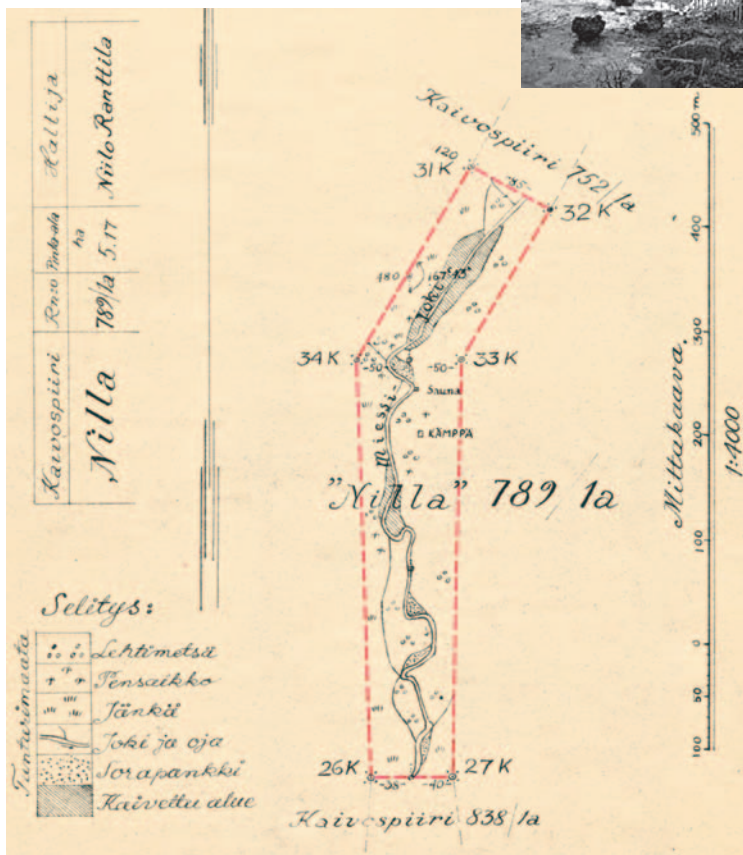
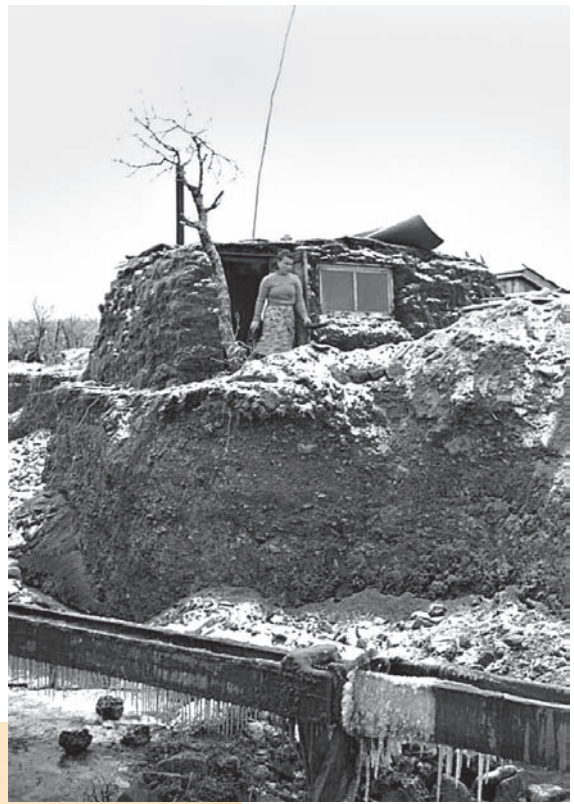

Pellisen "Patsimo"-turvekämpä Lemmenjoen Miessijoella. Kuva: Esa Hyyp-
pä, syksy 1952. GTK, Vanhatkuvat nro 5737.

paraiten, rikkaimmat kalliorihlojen pohjat. Kaivaus lopetettiin toukokuussa 1954. Kokon saalis 3 300 kiloa kultaa. Kuutiolle 2,5–3 grammaa. Kaivaus muuttui ylös- ja alaspäin kauttaaltaan vesihiekaksi, jossa kultaa meni vähiin. Kultaa oli karkeahkoa ja rosoista, kulumatonta. Löytyi pari sekahippua, kvartsia ja kultaa, yksi geologian tutkimuslaitoksessa, jonka paino 11,5 g.

► **Paikka 62. N. Ranttilan** valtaus, jossa kaivettiin 1950. Alueella noin 50 cm vesisoraa, pohjassa (savipohja) heikosti hienoa kultaa, antoi gramman päivässä miestä kohti. Kaksi miestä kaivoi kesän.

► **Paikka 63.** Niilo Ranttila aloitti syksyllä 1950 **Akseli Veskonien** kanssa.

↑
Ranttilan huuhthomo ja kämppä Lemmenjoen Miessijoella. Kuva: Esa Hyyppä, syksy 1952. GTK, Vanhatkuvat nro 5770.

←
Kartta "Nilla"-nimisestä kaivospiiristä Lemmenjoella vuonna 1953. Maanmittausinsinööri Viljo Virkkunen.

Tutkimustyöselosteen mukaan kultaa on tullut keskimäärin 6 grammaa miestyöpäivää kohden.

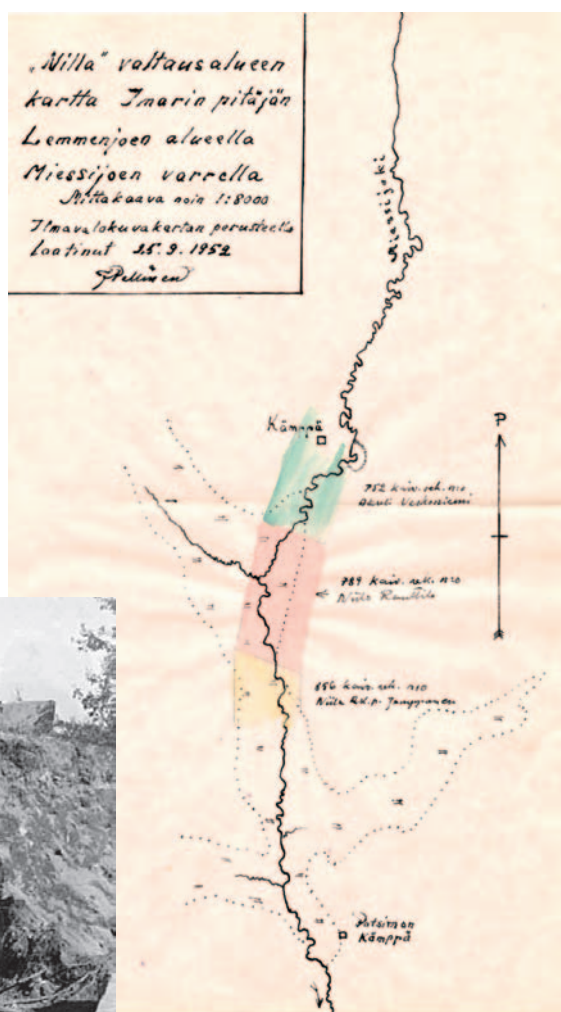
Kaivettiin 1950–51–52–53. 1952 oli neljä miestä ja saivat 4 kiloa kultaa. Kaikkiin tuli 8 kiloa kultaa. Kaivos muodoltaan epämääräinen. Paikka oli rikas. Pinnassa pestyä soraa 1,5 m, sitten heikommin peseytynyt, mutta saveton sora, jossa oli kultaa noin 50 cm, joka rännitettiin. Sen alla kova savinen pohja, jonka päällä rikkain kultaa. Kulta pyöreähköä ja karkeaa, kuluunutta. Sekahippuja ei ollut. Paljon tyypillistä Miessin hematitiittia. Kova savipohja kellervän väristä. Kulta loppui kaikkiin suuntiin vesihiekkaan jyrkästi, vaikka pohja jatkui suunnilleen samanlaisena.

Niilo Ranttila, Juhani Jomppanen ja Akseli Veskonen 16.8.1952.
Kuva: Herman Stigzelius, Geologian tutkimuskeskus

► **Paikka 64.** Kaivajat **Oiva Kangasniemi** ja **Tenho Tuomiala**. Aloittivat 1950 ja lopettivat 1951 alkukesällä. Saalis Kokolle tuntematon. Pestyä soraa pohjaan saakka, paksuus törmään 3 m. Kaivos sama, josta minulla kuvaus 1951.

Kolme miestä Tenho Tuomialan turvekammin edessä → 1950-luvulla. Tuomiala (oikealla) oli viimeinen elossa ollut liiton perustajajäsen, joka haudattiin Pärkyripälsälle 2009. Kuva: Kultamuseo, Viljo Mäkipuron kokoelma

↑ Ranttilan "Nilla"-valtausalueen kartta Miessijoen varrella Lemmenjoen alueella. Kartan laatiut 25.9.1952 J. Pellinen

► **Paikka 65.** K. Korhosen kaivinkonemonttu. Ainakin 60 m pitkä, leveys n 14 m, syvyys noin 2,5 m. Kova savipohja. Pestyt sorat pohjaan saakka. Kulta pohjalta, köyhä, alle gramman kuutiolle. Lehtimäistä hienoa kulta. Kokonaistulos 900 grammaa kulta. Kaivoi 1952 puolivälistä elokuuta puoliväliin syyskuuta. Hyvin niukasti rautakiveä. Valtaus oli **Loppukaarten.** Korhonen kaivoi prosentilla, mutta maksu alkoi vasta kilon saaliista alkaen.

Kullervo Korhosen viimeisiä konemonttuja Lemmenjoella. Ylä-Miessi. Kaivinkoneen kuljettaja Tauno Vesala. Aputyönjohtajana Mauno Ojakangas. Kuva: Kultamuseo, Viljo Mäkipuron kokoelma

←
Koneen "ruumissaatto". Kullervo Korhosen konetta kuljetetaan vuonna 1952 pois tunturista. Kuva: Jukka Pellinen, Kultamuseon kokoelma

Pauli Ruokanen, Juhani Kokko ja Jouko Loppukaarre tupakkatauolla. Vasemmalla tuntematon. Kuva: Kansan Tahto -kokoelma

► **Paikka 66.** Kaivoksen omistaja J. Loppukaarre toisena osakkaana. Työssä keskimäärin kaikkiaan 5 miestä. Kaivettiin vuosi 1948 syyskesällä vuoteen -52, jolloin vielä kaivettiin. Töitä tehtiin vuorottain ylemmässä ja alemmassa. Kokolla ei ole kaivoksesta tietoja paljoa. Pohja oli rapakalliota. Paljon rautakiveä.

Jouko Loppukaarre, Erkki Luosujärvi, kokkina toiminut Hilikka Portti, Pauli Ruokanen, Jussi Mikkonen ja Jukka Lindström juuri Miessin kämpälle saapuneena. Kuva: Kansan Tahto -kokoelma

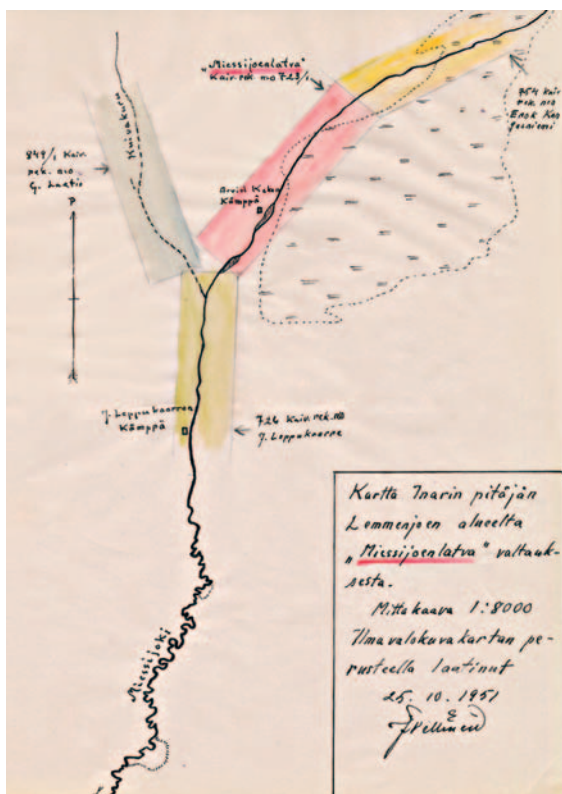
► **Paikka 67.** Loppukaarten ryhmän yläkaivos. Aloitettiin myös 1948. Maita 70–80 cm. Kulta oli pohjassa, vaikka kaikki luotiin ränniin. Yleensä pohja oli rapakalliota. Lemmenjoen rikkain kaivos maamäärään nähden. Kulta karkeaa ja kulumatonta, rosoista. Magnetiittisekarakeita runsaasti. Tästä saatiin kesällä 1950 13 kiloa kultaa. Ylä- ja alakaivoksen yhteistulos on yli 20 kiloa.

► **Paikka 68.** Arvid Kokon kaivos. Kaivoi 1947–51. Kaivoi vielä 1951 kesällä. Sen jälkeen on jatkuvasti poikansa **Juhani Kokko** kaivanut tähän saakka ja jatkaa vielä. Valtaus kuuluu Arvid Kokolle. Kokolle kaivos tuntematon, mutta on ollut hyvin rikas. Paljon rautakiveä.

←
Jouko Loppukaarten kaivos Ylä-Miessillä. Kuva: Kultamuseo, Viljo Mäkipuron kokoelma

→
Arvid Kokon kämpällä Miessijoella. Tämän Miessin ylimmän kämpän hirret tuotiin poroilla. Ovisuussa Eino Rossi, vieressä oik. Tenho Tuomivaara, äärimmäisenä oik. Sakari Mäkipuro, toinen vas. Yrjö Korhonen. Kuva: Kultamuseo, Viljo Mäkipuron kokoelma

Kartta Arvid Kokon "Miessijoenlatva"-kaivospiiristä. Karttapiirros: Jukka Pellinen 1951

Ruittuäytsi
(ei käsikirjoituksessa)

► **Paikka 69. Pentti Harisen** valtaus. Kai-
voi kesällä 1950. Kaivos 30 m pitkä ja noin
4 m leveä, syvyys keskimäärin 3,5 m, poh-
jaan päästiin vain joissain kallion nokissa.
Kaikki kaivettu maa oli pestyä soraa. Kul-
taa oli ainoastaan niissä kohdin, missä pääs-
tiin kallioon, jonka päällä kultaa oli. Kulta
oli karkeaa ja kulunutta. Niissä kallion koh-
dissa oli hyvin kultaa. Vesi esti pääsemästä
muualla pohjaan. Mahdollisesti hyvä kul-
tapaikka. Kaikkiaan saivat 260 grammaa
kultaa. Kallionokkien päällä oli harvaksen
rautakiveä. Kaivoksen kohdalla törmässä
grafiittijuoni. Kokko muistelee sen olleen
2 m leveä.

► **Paikka 70.** Pentti Harisen valtaus. Hänen kanssaan osakkaina kaivoivat 1949 **Niilo Raumala** ja **Martti Koho**. Uoman vasemmalla rannalla oli kalliosatula, jossa oli päällä 50 cm pestyä soraa. Kulta oli pohjassa. Kulta hyvin karkeaa ja kuoppaista. Kolme hippua yhteensä painoi 153 grammaa. Ei sekahippuja. Jonkun verran rautakiviä. Tämä oli ”pilkaa”; maat syvenivät jyrkästi joka taholle ja kulta loppui. Kultaa tuli 1 150 kiloa kahdessa viikossa. Kokko ei tiedä ”pilkan” suuruutta tarkemmin.

► **Paikka 71.** Paikan löysi ja valtasi 1948 **Lepistö**. Hän möi sen 50 000 markalla 1949 **Eenokki Kangasniemelle**. Lepistö kaivoi alapäättä 1948, sai kai jonkin verran. E. Kangasniemi on kaivanut vuodesta 1949 yhtä mittaa vuoteen 1953, joka vuosi mukaan luettuna. Työssä on ollut hänen apunaan keskimäärin 3 miestä. Kokko ei kai vosta tarkemmin tunne. Yleensä kalliopohja ja maat alle metrin. Kulta yksinomaan erittäin karkeaa pohjakultaa. Hiput rososia, mutta kuluneita. Sekahippuja ei ole.

Ruitunhaaran valtauksella Lemmenjoella. Keskimäinen mies kullankaiva-ja Enok Kangasniemi. Enokin oikealla puolella hänen vaimonsa Hilma Kangasniemi ja Enokin vasemmalla puolella Annukka Nykänen ja Ville Nykänen. Oikeanpuoleinen mies on Matti Omenainen. Kuva: Kultamuseon kokoelmat

Paljon hippuja oli 5–20 gramman kokoisia. Kullanmäärä tuntematon. Kaivos ei ollut erittäin hyvä, mutta kannattava. Rautakiveä runsaahkosti.

► **Paikka 72.** Niilo Raumala löysi 1946 ja se tuli 1947 Raumalalle valtauksiksi. Hän huuhtoi siinä, veljensä **Esko Raumalan** kanssa 1946 ja 47. Tämän jälkeen huuhtoi Martti Kohon ja **Esa Huttusen** kanssa vuoteen 1951 se kesä mukaan luettuna. Sen jälkeen kaivoi vuoteen 1953, jona kesänä lopetti. Kaivoksen syvyys keskimäärin 1,5 m. Kulta keskikarkeaa, haulimaista. Reunoilla kulta moreenissa (katso muistiinpanoja v.1948 ja -51). Kokko ei tiedä kullan määriä, mutta kaivos on kannattanut. Ei erikoisen rikas. Rautakiveä runsaahkosti.

► **Paikka 73.** Raumalan valtaus 1950. Voidaan kaivaa vain muutaman päivän kevättulvien aikana. Maat on ajettu hevosella alemmaksi. Kannattava kaivos, mutta veden puute. Lopetettiin 1953. Kuvaus muistiinpanoissa 1951. Kulta hienohkoa.

Puornajoen latvoilla on 1950 kaivanut **Bernhard Pehkonen**. Kulta karkeaa ja antaa 2–3 grammaa päivässä yhdelle miehelle.

Puskuoja

Itäisemmällä Puskujoella ovat kaivaneet latvoilla **Erkki Koskinen** ja **Yrjö Hummarkoski** sekä **Heikki Halminen**, joka vielä jatkaa. Kaivaminen aloitettiin 1952. Hummarkoski jäi pois 1952 syksyllä, Koskinen kaivoi vielä viime vuonna. Kai-

Niilo "Nipa" Raumala Ruittuäytsin / Puskuojan latvala. Kuva: Kultamuseo

Onni Savolainen raivaa tilaa jätteelle kultarännin suulla Uula Jomppasen valtauksella. 24.8.1951. Kuva: Herman Stigzelius, Geologian tutkimuskeskus

Ruittuäytsin hevostyömaa. Aaro Raumala ja Iisakki Mattus tyhjentävät kuorman kultaränniin Ruittuavdshilla. 24.8.1951. Herman Stigzelius, Geologian tutkimuskeskus

vos on huonosti kannattanut. Kulta pohjassa. Meillä on näytteet. Alempana kaivoi **Heikki Pihlajamäki** ja **Onni Savolainen** sekä **Uula Jomppanen** 1951 ja -52. Huonosti kannattanut.

Pusku on Lemmenjoen alueen huonoin

joki. Hyvin epäsäännöllinen kultaan nähden. Tämän alapuolella kaivoi vielä Vihtori Koski yksinään huonolla tuloksella: 1953–54. Hän lopetti keväällä 1954.

Niilo Raumalalla on valtaus jollain Puskun lisäjoella, jota Kokko ei tunne. Nähtävästi ei ole kartalla. Löysi paikan viime kesänä. Löysi sieltä 102,5 grammaisen kvartsi-sekahipun. Tämän joen latvat menevät melkein yhteen Kaareojan latvojen kanssa.

Morgamin kullannpitoisuus yleisesti 930 korkein raja, alin 918. Morgamilla alhaisin pitoisuus. Muut Lemmenjoen alueen kullannpitoisuudet hiukan parempia. Sotajoen kulta 960 ja ylikin hie-man, Luton kulta Lapin parasta.

Kokon mukaan paras kultarännin sisämitta 8 tuumaa. Seinän korkeus 30 cm. Rihvelin korkeus 1 tuuma, sivut suoraa 1 cm rautaa, poikki-

pienat kulmarautaa. Kahden poikki-pienan välinen rako 3 cm. Laitteen koko pituus parhaiten 70–80 cm. Jos neljä miestä luo, niin riittää 6 m rihlaränniä. Saa luoda rihlojen päälle. Yhden miehen rännissä riittää 3 m rihlaosaa. Rännin teossa takonaulat parhaita. □

Toiminnanjohtajan toimielias kesä

► UUSIA ALUEITA JA SILLANPAIKKAUSTA

Liiton jäsenistön huolia ja murheita sekä ilon ja onnen hetkiä oli taas aktiivikaivukauden ajan jakamassa vt. toiminnanjohtaja **Hannu Raja**. Hanski pääsikin pohjoiseen tultuaan heti lennosta ripeästi hommiin, samana päivänä star-

Hannu Raja vetisellä ja kylmällä näytteenottoreissulla Sotajokivarressa.

tanneen Harrijoen sillankorjauksen etenemistä päivystämällä ja siitä jäsenistölle tiedottamalla. Penkereiden pettämisen syyksi oli Metsähalituksen sopimusurakoitsijan mukaan osoittautunut pengerryksien sisään jäänyt suuri puutavaramäärä.

Siinä sivussa Hanski kävi **Kaustisen Enskan** kanssa merkitsemässä liiton jäsenistön käyttöön hankitut uudet lupa-alueet – Kultalammen ja Paavinpalikan – nurkkatolpilla.

Päivystysvastaanotot olivat vilkkaita sekä Savotta Kahvilassa että Kutturin kioskillä. Vanhat jäsenet kyselivät puhelimitse uusista kaivupaikoista ja uudet jäsenet vanhoista. Valtauskierroksella oli monin paikoin porukat jo hyvällä mielellä ja tyytyväisinä työn touhussa, vaikka maa oli paikoin vielä vahvassa roudassa. Palsin-Elsaojan alueen kolmesta vessasta kaksi osoittautui olevan romutuskunnossa.

Ivalon kauppaliikkeissä tehdasvalmisteiset vessat olivat niin hurjissa hinnoissa, ettei selaiseen olisi varmaan kukaan kehdannut edes asioitaan tehdä. **Yläpellon Mika** lupautuikin nikkaroimaan Hanskin kaverina Palsille uuden vessan mittatilaustyönä. Kuukauden päästä oli sitten aivan uudenlaisen yllätyksen vuoro, kun Palsin kaivuporukka tuli Hanskilta kyselemään, että mitä liitto aikoo tehdä valtauksella oleville “jäte” säkeille – ja tässä tapauksessa kyse oli kirjaimellisesti jätteestä. Hanskille selvisi, että uuden paskahuussin saaviin oli viritetty vaihdettava jätessäkki, joita oli sitten varastoitu liiton toiminnanjohtajaa varten.

Paikalle olleelle porukallekin puolestaan tuli hyvin selväksi, että jätteen tuottajat vastaavat tässä tapauksessa myös jätehuollosta,

Sotajoen sillankorjaustyö hyvässä vauhdissa, murskeet oli ajettu paikalle jo etukäteen. Yöksi urakoitsija ajoi koneen poikittain sillan eteen tiensulukuksi.

Mika Yläpelto ja Hannu Raja nikkaroivat uuden ja kohtuuedullisen paskahuussin Palsille. Porukat olivat siihen tyytyväisiä.

kun Hanski asian pohjalaisittain heille suomensi.

Jäsenistön kulku saaduille uusille kaivupaikoille Paavinpaikkaan ja Kultalammelle meinas mennä kimurantiksi maanhaltija Metsähallituksen tulkitessa alueille suuntautuvat vuosikymmeniä käytetyt ajourat muiksi kuin ilman maanhaltijan maastoliikennelupaa liikennöitäviksi metsäautoteiksi. Tulkitahan on lievästi kiistanalainen, mutta liitto näki pienemmän riesan tieksi tehdä Metsähallitus Metsätalous Oy:n kanssa maksulliset tieoikeussopimukset, jotka mahdollistavat alueille kulkemisen isompientkin kaivukamppneiden kanssa.

► VÄESTÖNSUOJELU-TOIMENPITEITÄ

Palsiojan suurin yksittäinen kuormittaja on viime vuodet ollut liiton jäsenvaltausten lapiokaivu-alueet. Päästöt ovat maaperän hienoainesta, joka pääsee ränninsuusta Palsiojaan. Kuormitusta on pyritty tähän saakka vähentämään kaivajakohdaisilla pienpadoilla, jotka pysäyttävät pohjakuorman täydellisesti ja suspension osittain. Ongelmana on ollut se, että vedenkierrätys ei ole täysin onnistunut ja valuntaa on päässyt osittaisesta imeytymisestä huolimatta Palsiojaan ja sen mukana hienoa suspensiota.

Osa kaivajista on aloittelijoita, eikä vielä ehkä hallitse vesiensuojelutekniikkaa – joskus pienet padot murtuvat ja päästävät sameaa vettä suoraan uomaan. Lapin ELY-keskus, MH Lapin Luontopalvelut ja Inarin kunnan ympäristöviranomaiset tekivät syksyllä 2019 alueella Bizebazé Palsi HL2014:0048 katselmuksen jolloin todettiin, että vesiensuojelua alueella on syytä parantaa. Asiaan oli kiinnitetty huomiota jo aikaisemminkin.

Palsiojan uuden vesikiertojärjestelmän allastuksia.

Elsaojan vesiensuojelumontut onnistuivat montut toimivat vielä paremmin kuin Palsiojalla.

Alueellahan on kesäisin jopa kymmeniä huuhdontayksiköitä (lapiomiehet, ränni ja vesipumppu) harjoittamassa lapiokullanhuuhdontaa. Tämän vuoksi tilanne on poikkeuksellinen verrattuna ”normaaliin” lapiokaivuun, joka on useimmiten hyvinkin pienimuotoista toimintaa.

Liitto haki Lapin ELY-keskukselta ja Metsähallitus / Lapin Luontopalveluilta luvan rakennuttaa alueelle vesijärjestelyä varten rakenteet, joiden avulla huomattava osa veden käytöstä muuttui kierrätykseksi. Tavoitteena on, että vesikiertojärjestelmän vesitase pysyy tasapainossa ja sen edellytyksenä on, että käyttäjät ymmärtävät mitä tekevät, seuraavat tilannetta ja vaihtavat vedenottoa vesistön ja kierron välillä tilanteen mukaan.

Allastusten kaivutyö tilattiin ostopalvelui-

na läheisen Kultainen Pukki -kaivualueen konekaivuyrittäjä **Timo Hummastenniemi** ja toiminnanjohtaja Raja neuvoi, opasti ja ohjeisti pitkin kesää jäsenistöä järjestelmän käyttöön. Pienen opettelun jälkeen allastusten käytöstä tulikin Palsin-Elsaojan kaivualueilla uusi normaali.

Alueella partioineiden liiton vastuuhenkilöiden näkemyksen mukaan allastukset ovat toimineet hyvin ja alueen kaivajat ovat niitä nöyrinä hyödyntäneet. Myös alueella katselmoineet ympäristöviranomaiset ovat nähneet allastukset toimivaksi ja tarpeelliseksi ratkaisuksi. Käytännössä alueelta tullut pistekuormitus väheni arviolta noin 90 prosenttia.

► RYTÖLEIRIT TOLOSJOELLA JA LAUTTAOJALLA

Paljon oli opastamista ja tapahuttumajärjestelyitä. Hulluimpien väärinymmärrysten oikomista ja vähän diplomatian tarvetta-kin ihmisten välisiä asioita ohjatessa heitä pois törmäyskursilta. Tartuntariskittömiä kultakisoja Tankavaarassa, Savotta Kahvilassa ja taas Tankavaarassa. Taidenäyttelyn avajaiset Kultamuseolla ja median huomioimista. Kaivosoikeuksien rauettamisen päänpaljustustilaisuus Lapinkullan Ystävien kämpällä Iso-ojalla. Tankavaaran Kultakylän 50-vuotisjuhlat Kullanhuuhdonnan SM-kisaviikonloppuna.

Ilmeisesti koronapandemian lockdownista johtuen kesäaikainen Lapin-matkailu koki huiman kasvun ja se heijastui myös liiton jäsenmäärään. Blanco-jäsenkorteista ja kevään Prosppäkkäreistä piti ottaa lisäpainokset jo heinäkuussa. Monet uusista jäsenistä olivat liikkeellä

suurin odotuksin; kun Hanski kävi näyttämässä vaskauksen mallia uusille jäsenille, olivat nämä yllättyneitä, että kulta esiintyykin pääsääntöisesti niin pieninä murusina. Monet odottavat niskasta kiinnitartuttavia hippuja heti ensimmäisestä vaskoolillisesta.

Ennakoitua enemmän hikipisaroita Hanskin ja Yläpellon Mikan otsalle pukkasi Metsähallitus / Lapin Luontopalveluiden kanssa sovittu parin hylätyn kaivuleirin tavaroiden raivaus. Kaukaa viisaasti Metsähallitus toimitti alueiden paikkatiedot vasta liiton sitouduttua yhteisvastuun kantamiseen asiassa. Paikan päälle ekstriimireittejä pitkin sompailtuaan Hanski ei enää yhtään ihmetellyt, että esimerkiksi Tolosjoen – jo 1990-luvulla hylätty – kalkan-kaivuleiri on jäänyt Metsähallituksen virkamiehiltä sattumalta siivoamatta. Paikka oli kuin

Tolosjoen / Pikkuharriojan rytöleiri 1990-luvulta.

Hanskilta ja Mikalta meinasi usko loppua sekä paikalle kulkemisen että ryönän määrän suhteen.

Lauttaojan rojut alkavat olla poiskuljetusta vaille ojennuksessa.

kaatopaikka ja lisäksi erittäin hankalasti saavutettavissa.

Maunon Sepe kävi paikallisoppaana näytämässä Hanskille toisen rytöläjän Lauttaojalla. Tavaraa siellä oli onneksi reilusti vähemmän kuin Tolosjoella, mutta syvien ja jyrkkien kuru-rujen vuoksi niiden noutaminen tulee olemaan vähintään yhtä haasteellista kuin Tolosjoen varresta. Ja tietenkään näillä kohteilla ei ole edes vakuusmaksua talletettuna vaivannäköä korvaamaan.

Hanski ja Yläpellon Mika kuitenkin söivät tämän matokuurin liiton ja yhteisön nimissä, koska odotettavissa on, että muuten näitä paikkoja tultaisiin jatkossa käyttämään suhteettomissa määrin esimerkkeinä vakuusmaksujen korottamistarpeille. Tietopaikkaan siisteihin kasoihin läjitettyjen poiskuljetettavien romppeiden osalta pitää vain toivoa, että kuluva talvesta ei tule yhtä raskaslumista kuin viime talvesta.

► YHTEISTEN ALUEIDEN YLLÄPITO

Pyrkyripalstan Emäsuoni-muistomerkin Kultakeskukselta tilatut nimilaatat ovat hapettuneet siihen kuntoon, että niiden teksteistä ei enää tahdo saada

selvää. Ilmeisesti Kultakeskuksen kaiverrusosasto ei ole hoksannut, että laatat tulevat ulko- käyttöön Inarin leveysasteille. Toisaalta laattojen ulkoasussa- kin on aika paljon kirjavuutta, ja Emäsuoni-pylväs alkaa siksi muistuttaa Kutturantien kioskin risteyksen valtausviittaviidakkoo. Kokonaisuus sopii Kutturantien Kultakioskin risteykseen, mutta ei ole oikein edustava Pyrkyripalstalla. Laatat tullaankin varmaan uudistamaan

ja harmonisoimaan tulevan talven aikana.

Härkäselän välivarastointialueen talkoilitapainen oli hieno sään puolesta. Yhtä hienoa ei ollut talkoolaisten määrän kanssa. Kun Facebookissa oli liiton talkoiloitusta käynyt katsomassa yli 700 henkilöä, saatiin paikan päälle näistä vain 6. Suhteellisen hyvään malliin lansi kuitenkin saatiin vähäisestä talkoolaismäärästä huolimatta. Aita saatiin kuntoon **Jussi Jauhiaisen** lahjoittamien tolppavärkkien avulla ja lisää aitavärkkiä saatiin lanssilta poistettavista läjistä.

Tankavaaran Kullanhuuhdonnan SM-kisat sujuivat koronapandemiasta huolimatta ilman ongelmia säänkin suosissa kisoja. Tan-

Härkäselän lanssilla talkoili kuuden hengen porukka. Maija Vehviläinen (vas.), Pekka Väyrynen, Vesa Jauhiainen, Risto Vehviläinen ja ilmeisesti Kutturantien alkupään kaivuporukkaa.

Kultamiesten nuotio hiipumaisillaan Lapin ammattikullankaivajien työn kunnioittamiseksi järjestetyssä päänpal-jastustilaisuudessa Lapinkullan Ystävien Iso-ojan kämpällä 3.7.2020.

kavaaran Aurumin valtaukselta kisojen päätty-
essä löytynyt noin 62 gramman hippu sai suu-
ren huomion, kuten kuuluikin.

Kisojen loputtua Tankavaara tyhjeni yllät-
tävän nopeasti, ja totuttuun tapaan kesäloma-
kauden loppuminen alkoi näkyä porukoiden
vähentymisenä päivystyksissä ja liiton valtauks-
silla heti koulujen alkamisen jälkeen.

Kaikkea taisi kesäpestin aikana tulla vas-
ten turpaa – auringonpaistetta, vettä ja rakei-
ta, tuulta ja tuiskuakin – mutta päällimmäi-
seksi mieleen jää aina muisto uusien liiton jä-
senten aidosta ilosta, joka syntyy ihan itse, omin
pikku kätösin kaivettujen kultahippujen löy-
tymisestä. □

TAVARAKULJETUKSET LEMMENJOELLA KULTA-ALUEELLE

Veikko Jomppanen

0400 137 090

Korkein hallinto-oikeus (KHO) rajasi vuosikirjapäätöksessään 25.11.2020 kullankaivaja A:n kullankaivua varten myönnettyä ympäristö- ja vesitalouslupaa Palsinojan varressa siten, että kyseenalaisiin 11 poron seurantatutkimuksista vedettyihin johtopäätöksiin viitaten poroille ja poromiehille rajattiin alkuperäistä leveämpi esteetön kulkureitti laidunalueiden välille.

Ratkaisussaan KHO hylkäsi kaikki Saamelaiskäräjien ensisijaiset ja kaikki Saamelaiskäräjien toissijaiset vaatimukset, mutta tämä katselmuksen yhteydessä esitetty ylimääräinen asia menestyi. Jo KHO:n maastokatselmuksen yhteydessä todettiin, että paliskunta olisi varmaan saanut jonkinlaisen suojavyöhykkeen porojen kuljettamista varten jo varsinaisen lupapäätöksen yhteydessä muutenkin, jos se olisi osallistunut edes jompaankumpaan kullanhuhdonta- tai ympäristölupaprosesseista.

Saamelaiskäräjien valitus oli tällä kertaa poikkeuksellisen hyvin laadittu. Saamelaiskäräjäthän ei enää nykyään valita liukuhihnaisesti ihan jokaisesta päätöksestä, minkä kaivosviranomaisen Tukes tai ympäristöviranomaisen AVI antaa, vaan valituksia tipuskelee paremmin valmisteltuina, joskin sinänsä vailla mitään logiikkaa.

Liitto piti tärkeänä lähteä tukemaan A:n valitusvastineen tekoa, koska asialla nähtiin laajempaakin merkitystä koko alueen kullankaivun kannalta. Hyvin laadittuun valitukseen vastaamiseen piti paneutua, ja juristeilta ostetut näkemykset ovat kalliita. Olikin hyvä, että asiaan paneuduttiin liiton rajallisin resurssein, mutta heti ja täysillä. Tiedossa ei etukäteen ollut, että KHO tulee ratkaisemaan asian isossa kokoonpanossaan, että päätös annetaan vuosikirjapäätöksenä, jolla on ennakkopäätöksen luonne, ja että KHO vielä jalkautuu asiassa harvinaislaatuiseksi kahden päivän maastokatselmukselle.

Porukkaa katselmuksella oli kaikkiaan 40 henkilöä, josta Saamelaiskäräjien edustajia oli 4 ja paliskuntien edustajia 2, jotka voimakkaasti hyökkäsivät kullankaivua vastaan. Alueellisista medioista varsinkin Lapin Kansa uutisoi katselmuksiasista varsin laajasti, mutta tasapuolisesti.

Kuvaavaa on, että käytännössä kaikki muut katselmoijat nauttivat ruskaretkelystään jonkin viran tai toimen puolesta jonkinlaista kärsimyskorvausta palkan tai päivärahojen muodossa, paitsi kullankaivajien asian hoidossa talkoilleet 2 edustajaa.

KHO toteaa, että ympäristönsuojelulain mukaisesti yksittäisenkin ympäristöluvan ratkaisussa on huomioitava myös yhteisvaikutukset muiden toimijoiden kanssa. No, sellainen kokonaistarkastelu tehtiin nyt tämän KHO-katselmuksen yhteydessä ja KHO totesi, että varaamalla alueelle leveämpi esteetön kulkureitti, ei toiminnasta yhdessä muidenkaan toimintojen kanssa aiheudu olennaista heikennystä perinteisille saamelaiselinkeinoille.

Tämä tulee varmasti tuomaan jatkossa ympäristö- ja vesitalouslupaprosesseihin lisää tarkasteltavia elementtejä ja lisää lausunnonantajia. Huonona puolena tässä on se, että lisäbyrokratia tarkoittaa lisää kustannuksia.

Kaikkienensahan Saamelaiskäräjät on jättänyt hallinto-oikeuteen valituksia yhteensä 80–90 kappaletta ympäristö- ja kaivosviranomaisten lupapäätöksistä. KHO-käsittelyyn on päätyntä 9 erillistä lupapäätöstä. Oikeusministeriön Saamelaiskäräjille antama, tähän käytettävissä oleva lisärahoitus on 100 000 € / v.

Odotettavissa ei siis ole, että Saamelaiskäräjien epäsuhtainen ajojahti perustuslain periaatteissa kait suojaamia kullankaivajia kohtaan loppuisi tähänkään tätä-kaikki-osapuolet-noudattakoon -päätökseen.

Ethän minua unhoita, oi kallis ystäväin...

OSOITTEENMUUTOKSISTA:

Lapin Kullankaivajain Liiton jäsenrekisteriin on taas kertynyt aikamoinen määrä jäseniä, joille Posti ei ole saanut toimitettua lähetyksiämme arvatenkin tarmokkaista ja periksi antamattomista ponnisteluistaan huolimatta.

Liitolla on maksullinen osoitemuutosten tiedotuspalvelusopimus voimassa Postin kanssa, mutta siitä huolimatta näille henkilöille ei ole löytynyt uutta tai korjattua osoitetta.

Lue lista huolella läpi ja jos löydät sieltä tutun nimen, niin voisitko ystävällisesti ottaa häneen yhteyttä ja pyytää ilmoittamaan kuran-
tit yhteystietonsa Lapin Kullankaivajain Liiton toimistolle:

LKL ry, PL 86, 99871 Inari
e-mail: info@kullankaivajat.fi
puh: 0400 836 500

YHTEYSTIETOJA VAILLA:

Alakklouk Mahmoud, Björkman Markku, Hallikainen Hannu, Hanhisuanto Kari, Häyry Tiia, Ijäs Ville, Ilmoniemmi Lauri, Kalliomäki Teuvo, Karjalainen Eero, Karjalainen Olli, Karjalainen Veli Pekka, Karvonen Kai-Mikael, Kasurinen Heikki, Kerttula Aimo, Kirjava Sauli, Koskinen Petri, Koskiniemi Ville, Laapio Ilkka, Mällinen Vesa, Niininen Arto, Niininen Mirva, Nordblad Dan, Ojala Seppo, Ojanen Yrjö, Parkkamäki Sisko, Saarijärvi Samuli, Salonen Hannu, Savo Tapani, Siitonen Veikko, Sillanpää Vesa, Solismaa Tuija.

Merkkipäivät

*Kullantuoksuista ja jalokivenkimalteista syntymäpäivää
merkkipäiviä viettävälle jäsenillemme! Toivottaa LKL ry*

80 v.

14.12.-20 Kunniajäsenemme Risto Telilä,
Tottijärvi

70 v.

24.1.-21 Kari Vaskuri, Kiviniemi
15.2.-21 Valto Wellenius, Turku

75 v.

7.12.-20 Esko T. Koiranen, Lempäälä

50 v.

17.12.-20 Petri Kemppainen, Rovaniemi
1.3.-21 Mika Yläpelto, Mänttä

.5362

FINNDETECTOR

Kaivuvälineet ja metallinpaljastimet

Hipputeos ja Finndetector ovat yhdistäneet voimansa. Tarjoamme kullankaivajille metallinpaljastimet kullan etsimiseen ja kullankaivuvälineet kullan talteenottoon.

Raimo Niemelä ja Jyri Walkeajärvi ovat sopineet yhteistyöstä, että kaikki kaivuvälineet ovat Finndetectorin hallussa Rovaniemellä ja näin lähempänä kultamaita. Raimo jatkaa kullankaivukirjojen kustantamista sekä kultahippujen myyntiä Keravalla.

Tilaa suositut aloituspakkaukset ja metallinpaljastimet Finndetectorin verkkokaupasta.

Suosittu Garrett-aloituspakkaukset saatavilla heti varastosta. Tilaa myös Guldström-aloituspakkaukset suoraan verkkokaupastamme! Garrett AT Gold -metallinpaljastin on suunniteltu löytämään pienen pienetkin kultahippuset kaikkein haastavimmissakin ympäristöissä, myös matalissa vesissä.

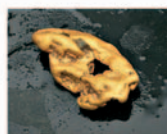
FINNDETECTOR

Tilaukset nettikaupasta www.finndetector.com
tai soita 020 730 4590 (mpm)

Lapin kultakenttien isot ja pienet kultahiput.

Hippukulta välittää aidot Lapin kultahiput kaivajilta keräilijöille. Sivuiltamme löytyy isomuksia, pieniä koruhippuja, kultahiekkaa vaskausharjoituksiin sekä valmiita kulta- ja kivikoruja Suomen luonnosta.

Hippukulta Oy www.hippukulta.fi
Kivenhakkaajantie 3 KERAVALA, puh 0405454833 Raimo Niemelä

Muuttomyynnin loppurutistus!

Vielä jäljellä Hipputeoksen kustantamia kirjoja, 10 kirjan paketti vain 16,50 euroa. Lähetyskulu 0 euroa. Katso www.hippukulta.fi

